

Kürtler İngiliz rüşvetini neden reddetti?

Akif Emre, Ağustos 2015

<https://www.yenisafak.com/yazarlar/akifemre/kurtler-ingiliz-ruvetini-neden-reddetti-2018647>

Ortadoğu'da daha doğrusu bölgemizde olup bitenleri, sıcak gelişmeler üzerinden okuma ve konjunktürel tavır alma alışkanlığından dolayı sürekli çelişkiye düşüyor aydınlar, kanaat önderleri, politikacılar... Oysa bugün patlayan bir anlaşmazlık, siyasal sorun yahut sosyal taleplerin kökenleri en az yüzyıllık derinliğe sahip. Geçmiş kurmaca sahte kahramanlar üzerinden okuma alışkanlığı, bizi, tarihin bugüne ve yarına ne söylediğini ihmal etmeye, yani bugünü ve yarını yanlış okumaya mahkûm ediyor.

Bugünlerde Ortadoğu'nun şifresinin Sykes Picot anlaşmasında kodlandığı, tüm sorunların bu İngiliz-Fransız gizli mutabakatından kaynaklandığı sıklıkla dillendirilir hale geldi. Doğrudur, Osmanlı sonrası özellikle Filistin'in geleceği, İsrail'in kurulması gibi etkileri hala bugüne yansıyan paylaşım anlaşmasının adıdır. Bu anlaşmada ne karar alınırsa alınsın, Osmanlının siyasi olarak tarih sahnesinden çekilmesiyle birlikte yani parçalanmasının ardından temel değişiklikler olacaktır. Daha çok İngiliz emperyalizminin belirleyici olduğu yeni bir Ortadoğu ortaya çıkacaktır.

Bugünkü gelişmeleri sadece İngilizlerin siyasi kurnazlıklarına bağlamak da tarihi anakronik okumak demektir. İkinci Dünya Savaşı sonrası hangi gücün/güçlerin bölgede belirleyici olduğu ortada. İngiliz hariciyesinin Amerikan politikalarını belli ölçüde etkilemiş olması bölgenin tek belirleyicisi olduğu anlamına gelmez. BU abartılı İngiliz parmağı arama alışkanlığı İran'dan, Filistin'e, Körfez'den Kürt meselesine Amerikan etkisini, hegemonik etkisini, yıkımını hafifletmek, sahte tehlikeleri hedef göstermek gibi bir işlev görebilir.

Her şeye rağmen Osmanlının tasfiye sürecinde temeli atılan sorunlar bugünü sanılandan daha da fazla etkiliyor. Üstelik bu sadece dış düşman güçlerin dayatmasıyla açıklanamayacak derin zihinsel, siyasi ve ideolojik kodlardan kaynaklanıyor.

Foreign Policy dergisinin internet sayısında Sevr Anlaşması'nın 95. yıl dönümü (10 Ağustos 1920) dolayısıyla ilginç bir analiz yayınlandı.

Nick Danforth imzalı yazıda özellikle Kürt sorunundan kaynaklanan kaosun nedeninin Sykes-Picot anlaşmasından çok Sevr anlaşmasının ruhunda aranması gerektiği savunuluyor. Her ne kadar uygulama fırsatı bulamasa da bu anlaşma, özünde bugün ortaya çıkan anlaşmazlıkların temelini oluşturduğu iddia edilerek ve bugünü anlamak için Sevr'e bakmak gerektiği savunuluyor.

Buna göre Fırat'ın doğusunda İngilizlerin denetiminde Kürtlere ayrı bir yönetim, isterlerse bağımsız devlet imkânı tanınmıştı. Burada yazarın ironik yorumu çarpıcı: “Biz Osmanlıyı parçalarken Kürtlere devlet kurma fırsatı tanıdık ama onlar bizimle savaşmayı tercih ettiler”.

Asıl sorun Kürtlerin İngilizlerin rüşvetini hangi gerekçelerle reddettiklerinde yatıyor. Bir Batılı'nın gözünden sebep olarak şu gerekçeler sıralanıyor: “İlki; Hıristiyan İngilizlere karşı Müslüman Türklerle dayanışma, ikincisi; İngilizlerin Ermenileri tekrar bölgeye getirme korkusu”.

Aslında Kürtlerin Osmanlılarla beraber emperyalizme karşı mücadelesini büyük ölçüde belirleyen siyasi olarak Hilafetin kurtarılması fikri idi. Hatta Milli Mücadelenin ilk retoriği de buna dayalıdır. Milliyetçi Batılıların ve bugün de pek çoğumuzun kavramakta güçlük çekmeye başladığı asıl etken İttihad-ı İslam ve İslam kardeşliği düşüncesinin ne anlama geldiğidir. O dönemin siyaset tasavvurunda devletten ziyade Hilafet fikrinin merkezi yeri anlaşılmadan Kürtlerin ve diğer Müslüman unsurların ne gaye ile emperyalizme karşı savaştığı anlaşılabilir. Hilafetin siyaset düşüncesindeki yerinden daha derin ve köklü olan ise İslam kardeşliği bilincidir.

Mahir İz hatıralarında aktardığı bir olay dönemi resmetmesi açısından ilginçtir; Fevzi Çakmak İstanbul'dan Ankara'ya geldiğinde kendisini Mustafa Kemal karşılar ve doğruca meclise gide “Halifenin selamını ve zafer için dualarını getirdim” diyen bir konuşma yaptığında meclis adeta alkıştan yıkılacak gibidir. Hilafet fikrinin ne kadar merkezi bir yer tutan bir hedef olduğunu belirtmeye gerek olmayacak kadar bu konu açıktır. Bugün için Siyaset tasavvuru çok farklı yere evrilmiş olsa da Müslümanların dayanışması, kâfir hegemonyasına karşı ortak tavır fikri hala geçerli ve etkindir. Son kertede bu coğrafya kimliğini İslam'dan yana koyacaktır. Cumhuriyeti kuranların sadece hilafet fikrinden değil ait olduğumuz medeniyetten de vazgeçmeleri, “Batı Medeniyet Dairesi”ne katılma kararı almaları sadece Kürtlerde değil Türklerde, Müslüman ahalide travma etkisi yapacaktır. Bu meseleyi konuşmadan Türkleri ve de Kürtleri modernleştirerek, Batılılaştırarak, kültürel kodlarını değiştirerek “adam etme” stratejisi fikri sabit hale geldiği içindir ki, bir Kürt sorunu çıkarmayı başarmış bulunuyoruz.

Bugün gelinen noktada modernleştikçe köklerinden koparılan halkın Batılı anlamda seküler etnik kimlik inşası toplumu var eden dinamikleri, varoluş imkanlarını berhava edecek demektir. Bu durum Türkiye'deki Batılılaşma politikalarının kaçınılmaz sonucudur ve bununla hesaplaşmadan, yüzleşmeden de gerçek anlamda çözüm imkânsız görünmektedir.

Bu coğrafyanın İslam ile kurduğu, İslam ile hayat bulduğu varoluşsal anlam yeniden keşfedilmeden, makalenin ifade edemediği İttihadı İslam düşüncesi yeşertilmeden ne bizim ne de Ortadoğu'nun düzene girmesi imkânsızdır. İngilizlerin verdiği sömürgeleştirilmiş devlet rüşvetini Müslüman Kürtlerin neden reddedip Müslüman Türk ve diğerleriyle beraber emperyalizme karşı savaştığını unutan Beyaz Türk aklı, şimdi de çözüm adına Kürtleri Türklerden, Türkleri Kürtlerden ve bu toprakların ruhundan koparmaya çalışıyor. Bunun farkına varmadan ne seküler Kürt siyasal hareketinin ne de seküler devlet aklının bu topraklara huzur getirmesi zor.

Ortak gelecek tasavvuru ortak geçmiş tecrübesinden ayrı düşünülemez.